

<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.1882>

Citation: Azıtepe, S. M. & Şimşek Tolacı, S. (2020). Sosyo-kültürel farklılıkların konut yapıları üzerine etkisi: Antalya Balbey ve Haşım İşcan Mahalleleri. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(53), 1185-1204.

Yüksek Lisans Öğrencisi Sinem Melda AZİTEPE

Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Isparta / TÜRKİYE, 0000-0003-0152-1847

Dr. Öğretim Üyesi Seda ŞİMŞEK TOLACI

Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Isparta / TÜRKİYE, 0000-0002-1881-186X

SOSYO-KÜLTÜREL FARKLILIKLARIN KONUT YAPILARI ÜZERİNE ETKİSİ: ANTALYA BALBEY VE HAŞİM İŞCAN MAHALLELERİ¹

ÖZET

Konutlar içinde buldukları zamanın, ait oldukları toplumun karakteristiklerini, kullanıcılarının yaşam biçimini, davranış kurallarını yansıtan mekânlardır. Konut mekânlarının şekillenmesinde topoğrafya, iklim şartları gibi fiziksel etmenlerin yanında sosyo-kültürel ve ekonomik koşullar, kullanıcı tercihleri gibi etmenler de etkili olmaktadır.

Çalışmaya konu olan Antalya; tarihsel süreç içerisinde farklı devletlerin hükümdarlığına girmiş ve farklı toplumların yaşam sürdürdüğü bir kenttir. 15.yy'da ağırlıklı olarak liman şehri özelliğini gösteren kent, 15.yy ve 16.yy'da sur dışında büyüme göstermiştir. 17.yy'da sur içi ve sur dışı olmak üzere iki ayrı yerleşim alanı mevcutken, 19.yy'ın ortasından sonra ticaretin yoğunlaştığı kent, 20.yy'da tarım ve turizm gelişmeleriyle fiziksel büyüme göstermiştir. 21.yy.'da ise mevcut sosyo-kültürel ve ekonomik dinamiklere göre şekillenmeye devam etmiştir. Tüm bu süreçte, Antalya yerleşiminde eş zamanlı olarak, farklı toplumlar tarafından kurulmuş ve farklı etnik yapı, dini inanç ve kültürel değerlere sahip toplumlara ev sahipliği yapmış yerleşimler mevcuttur. Kalenin kapı önlerinde oluşmuş, günümüze kadar ulaşan Balbey ve Haşım İşcan mahalleleri bu özellikleri dolayısıyla örnek alan olarak seçilmiştir. Tam da bu noktada, çalışmanın ana hedefini, sözel olarak ifade edilen ve genelleştirilen söz konusu farklılıkların, plan kurgusu üzerinden okunabilmesi oluşturmaktadır.

Çalışmada yöntem olarak, öncelikle Antalya kent yapısının oluşumu ve günümüze değin gelişimi hakkında kapsamlı literatür çalışması yapılmış, arşiv belgeleri ile değerlendirilmiştir. Alan çalışmaları gerçekleştirilmiş, konut özgün planlarına ulaşılmış/oluşturulmuş, alan ve yapılar fotoğraflanmış, uzun süreli alan kullanıcıları ve teknik kişilerle kişisel görüşmeler yapılarak belgeleme işlemi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen planlar sayısal analiz yöntemi olan mekan dizimi ile değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme için mekan dizimi yöntemi dahilinde kullanılan bir bilgisayar programı olan 'Agraph' programı kullanılmıştır.

Çalışmada sonuç olarak sosyo-kültürel farklılıkların örnek alanlardaki geleneksel konut yapılarının plan kurgularının şekillenmesinde etkili olup olmadığı tartışılmıştır. Verilerin sonucunda yapılacak değerlendirmelerin literatür katkılarının yanında alanda yapılacak onarımlarda restitüsyon kararlarında yol gösterici olması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Antalya, Geleneksel Konut, Mekan Sentaksı, Sosyo-Kültürel Yapı, Antalya Kalesi

THE EFFECTS OF THE SOCIO-CULTURAL DIFFERENCES ON THE DWELLING BUILDINGS: ANTALYA BALBEY AND HASIM ISCAN NEIGHBORHOODS

ABSTRACT

Dwellings reflect the characteristics, lifestyle and the behavior rules of society. In addition to physical factors such as topography and climate conditions, factors such as socio-cultural and economic conditions and user preferences are effective in shaping the dwelling spaces.

Being the subject of this study, Antalya is a city that has been ruled by different states in the historical process and where various societies have lived. Antalya, which predominantly reflects characteristics of a port city in the 15th century, at the out of the city walls in the 15th and 16th centuries. In the 17th century, there were two settlements, inside and outside the city walls. The trade was intensified in the city after the mid 19th century. In the 20th century, the city demonstrated physical growth with the developments in agricultural and tourism. In the 21st century, Antalya continued to take shape according to the existing socio-cultural and economic dynamics. In this entire process, there are settlements in Antalya, which were established simultaneously by different societies and hosted by various communities with different ethnic structures, religious beliefs and cultural values. Balbey and Haşım İşcan neighbourhoods were formed in front of the gates of the castle and have survived until today. Hence, these neighbourhoods have been chosen as sampling areas due to these features. The main goal of the study is to examine these differences which are verbally expressed and generalized, through the plan setup.

The methodology of the study involves a comprehensive literature study evaluated with the archive documents about the formation of Antalya city structure and its development until today. Field studies were carried out, original plans of the dwellings were reached/created, areas and structures were photographed, personal interviews were made with long-term users and technical persons and the documentation task was carried out. The obtained plans were evaluated with the space syntax

¹ Bu çalışma S.D.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda yürütülen yüksek lisans tezi verilerinden üretilmiştir.

method which is a numerical analysis method. The 'Agraph' program, which is a computer program used within the space syntax method, was used for this evaluation.

As a result, it is discussed whether socio-cultural differences are effective in shaping the plan constructions of traditional dwelling structures in the sample areas or not. In addition to the contribution to literature with the evaluation of the data, it is aimed to guide the restitution decisions in the repairs to be made in the field.

Keywords: Antalya, Traditional Dwellings, Space Syntax, Socio-Culturel Structure, Castle of Antalya

1. GİRİŞ

Toplumların kendine ait gelenekleri, kültürleri, tarihleri, sosyal yapıları ve yaşama biçimleri vardır. Bu yaşam biçimi toplumların fiziki çevresini de şekillendirmektedir. Tarih boyunca her türlü yapı, üzerinde toplumlara ait karakteristik özellikleri barındırmıştır. Fiziki çevrenin büyük bir bölümünü oluşturan konut yapıları ise toplumun sosyo kültürel ve ekonomik yapısını en çok yansıtan işlev grubudur. Konut yapılarının şekillenmesinde topoğrafya, iklim şartları gibi fiziksel etmenlerin yanı sıra sosyo-kültürel ve ekonomik yapı, kullanıcı tercihleri gibi etmenler de etkilidir.

Farklı sosyo-kültürel özelliklere sahip iki toplumun yerleşim alanlarının ve mimarisinin farklı olması öngörülmektedir. Tarihsel süreçte farklı toplumlara ev sahipliği yapmış olan Antalya kentinde, Antalya Kalesi'nin kapıları önünde ticari gelişmeler sonucunda oluşmaya başlayan ve farklı sosyal yapıya sahip olan topluluklarca kurulan iki yerleşim bölgesi olan Antalya Balbey ve Haşim İşcan mahalleleri bu çalışmanın örneklem alanı olarak belirlenmiştir.

2. ANTALYA KENT MERKEZİNİN TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİ

Antalya'da ilk olarak 'Kuzey Kent (Olbia) ve Güney Kent (Korykos)' olarak bilinen iki yerleşimin var olduğu bilinmektedir (Sönmez, 2008).

Bergama Kralı II. Attolos (M.Ö. 158-138) daha önce var olan iki yerleşimi birleştirerek yeni bir kent kurmuştur. Kente kurucusunun adına ithafen 'Attelia' adı verilmiştir (Sönmez, 2008). Yeni kent kurulurken şehir genişletilmiş, surlarla çevrilmiş, akropol ve agoraya yer verilmiştir (Yağcı, 2009).

M.Ö.79'da Attelia, Roma hâkimiyetine girmiştir. Kente yeni göçmenlerin yerleştirilmesi ile sur dışına taşmalar olmuştur. Sur dışına yerleşen aileleri korumak amacı ile eski surların dışına yeni surlar yapılmıştır (Yağcı, 2009).

Roma İmparatorluğu'nun M.S.394'te ikiye ayrılması sonucu Antalya ve çevresi Bizans toprakları içinde yer almıştır. Kentte Hıristiyan nüfusu artmış ve kent Hıristiyan kenti haline dönüşmüştür (Yağcı, 2009). 11. ve 12. yy'da Antalya kenti sürekli olarak Bizanslılar ile Türkler arasında el değiştirmiştir (Yılmaz, 1997). Ayrıca bu dönemde Arap saldırılarına da uğrayan kenti muhafaza edebilmek için Bizans döneminde kent surları onarılmış ve bu surların dışına üçgen kuleleri olan ikinci ve daha alçak bir 'gömlek suru' inşa edilmiştir (Sönmez, 2008). Antalya kenti surlar içinde gelişmiş, yönetsel faaliyetler kuzeyde, iç kalede toplanmıştır. Bu sebeple Bizans kent modellerinden kale-kent modeline örnek oluşturmaktadır (Yağcı, 2009).

Selçuklu Sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev 1207 yılında Antalya'yı Bizans Devleti'nin elinden almıştır (Sönmez, 2008). Selçuklular ele geçirdikleri diğer Anadolu kentlerinde olduğu gibi Antalya'da da yeni şehir kurmak yerine mevcut kent dokusunda Selçuklu etkisini hissettirecek kültürel ve dini değişiklikler yapmışlardır (Yağcı, 2009). Haçlılar tarafından işgal edildiği dönemde ise Antalya Kalesi'nde bulunan Gayrimüslimler ayaklanmış, bunun üzerine Selçuklu Sultanı İzzettin Keykavus kenti tekrar ele geçirmiştir (Sönmez, 2008). Birlikte yaşamakta zorluk çeken halkı ayırmak için kalenin içine sur duvarları çekilerek Müslüman halk kentin kuzeyine, Rumlar kentin güneydoğusuna, Yahudiler ve Batılı tüccarlar ise bu iki sur duvarlarının arasına yerleştirilmiştir (Yağcı, 2009).

Antalya kenti Selçuklu Devleti'nin zayıflaması üzerine farklı beyliklerin eline geçse de bu çok uzun sürmemiştir. İbn-i Batuta'nın verdiği bilgiler ışığında bu dönemde de şehrin Selçuklu dönemindeki kent yapısını koruduğu, halkın ırk ve dinlerine göre ayrı mahallelerde oturduğu anlaşılmaktadır (Aykut, 2004).

Antalya kenti Yıldırım Beyazıt zamanında 1390 yılında Osmanlı Devleti'nin eline geçmiştir (Armağan, 2005). Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresi altındaki Antalya kentinde 15. ve 16.yy.'larda sur dışına taşmalar olmuştur (Aktüre, 1975). Kalenin dışında 16 Müslüman ve 4 adet Rum olmak üzere toplam 20 adet mahalle kurulmuştur (Kahraman, 2011).

Osmanlı döneminde kente gelen Evliya Çelebi, Beaufort ve Lanckoronski farklı etnik gruplar arasındaki kümeleşmelere değinmemişlerdir. Bununla birlikte kent içinde yaşayan iki farklı etnik grubun yerleşim yerleri arasındaki farklılıklardan söz etmişlerdir. Türklerin yaşadığı mahallelerde labirenti andıran organik bir doku gelişim göstermişken, hem kale içindeki hem de kale dışındaki Rum mahallelerinde gridal bir yerleşim düzeni dikkat çekmiştir (Süer, 2006).

Çalışmaya konu olan Haşim İşcan ve Balbey mahalleleri Selçuklu döneminde sur duvarları ile birbirinden ayrılmış ve içyapısını kaybetmiş kale yapısından, 15. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresinde kentin sur duvarları dışına çıkmaya başlaması ile oluşan yerleşimlerdir. Balbey Mahallesi ve Antalya Kaleiçi yerleşimi kentin organik dokusunu oluştururken aynı dönemlerde inşa edilmiş olan Haşim İşcan Mahallesi'nin gridal dokusu göze çarpmaktadır (Şekil 4 ve Şekil 5).

Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü ve 1923'te Cumhuriyet'in ilanı ile Antalya, Türkiye Cumhuriyeti hâkimiyetine geçmiş, Cumhuriyet'in ilk yıllarında il olarak ilan edilmiştir (Emecen, 1991).

3. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışmada Antalya kent yapısının oluşumu ve geçmişten günümüze değin gelişimi hakkında kapsamlı literatür çalışması yapılmıştır. Kentin zaman içerisindeki gelişimi tarih okumaları ve arşiv belgeleri ile değerlendirilmiş, Antalya kentinin ev sahipliği yaptığı farklı sosyo-kültürel koşullara sahip toplumların yerleşim alanları araştırılmış ve zamanla bu yerleşimlerin nasıl değişim gösterdiği gözlenmiştir.

Balbey ve Haşim İşcan mahallelerinde alan araştırmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılar fotoğraflanmış, kişisel görüşmeler yapılmıştır. Örneklem seçimlerinde; sosyal yapı dışındaki farklılıkların sonuçlara yansımaması için, her iki mahalleden, farklı m² ve boyutlarda, köşe yada araparsel, mustakil yada bitişik nizam, olarak farklı özellikler gösteren, özgün, dönemi ve kullanıcıyı yansıtan konut yapıları değerlendirmeye alınmıştır. Belirlenen konut örneklerinin farklı çalışma ve projelerdeki plan şemalarına ulaşılmış, döşeme takibi, taşıyıcı sistemin gereklilikleri, yapıda bulunan izler ve genel tipolojik verilerin değerlendirilmesi ile özgün plan kurguları elde edilmiştir. Planlar, 'Mekan Sentaksı Yöntemi' dahilinde kullanılan bir bilgisayar Programı olan 'Agraph' programı ile elde edilen gama analizleri ile değerlendirilmiştir.

3.1. Mekan Sentaksı (Dizimi) Yöntemi

W. Mitchel, R. Ligget ve J.P. Steadman 1975 yılında mimari form ve mekan düzenlemelerini formüle etmek ve yorumlamak için matematiksel metotlardan yararlanan ilk morfolojik çalışmayı yapmışlardır. Bu çalışma için geliştirdikleri bir bilgisayar programı ile belirli bir tipin mimari planlarını otomatik olarak üretmeyi başarmışlardır. Bu çalışmayla eş zamanlarda Hillier ve arkadaşları teorik bir çalışma olarak 'Mekan Sentaksı' analiz yöntemleri ile çalışmaya başlamışlardır. Daha sonra birlikte yürütmeye başladıkları bu çalışmalara 1980'lerin ortalarında 'Mekan Sentaksı' adı verilmiştir (Özyılmaz, 2007).

Mekan sentaksı mekansal yapıların özelliklerini sayısallaştırma sürecinde onların biçim, ölçek, doku gibi iç özelliklerindense onların bağlantıları, bütün içindeki konumları, sistem içindeki diğer tüm mekanlarla tipolojik ilişkileri gibi dış özelliklerine odaklanır. Mekan güçlü ilişkisel bir sistemdir, elemanlar arasındaki ilişkiler sistemin kurgusu ve işleyişi anlamında bireysel mekanlardan daha önemlidir (Dursun, 2002).

Sosyal bilgiyi ortaya koymak için sentaks tarafından farklı düzenlemeler içinde bir araya getirilmiş bir varlıklar dizisi "morfik dil" olarak adlandırılmıştır. Mekan ve sosyal ilişkiler birer morfik dil olmaktadır. Bir morfik dil herhangi bir sistem içinde karakteristik modellerin nasıl tanımlanabileceğini ve bu şekilde nasıl biliniyor yapılabileceğini ortaya koymakta, ayrıca bu düzenlemeler arasındaki benzerlik ve farklılıkları objektif olarak gözler önüne sermektedir. Toplumlar mekânlarını kendi kurallarına göre düzenlemektedir. Bu düzenleme kurallarının soyut tanımı yapılarak, o mekânda var olan sosyal yapı gözler önüne serilmektedir (Şimşek Tolacı, 2015).

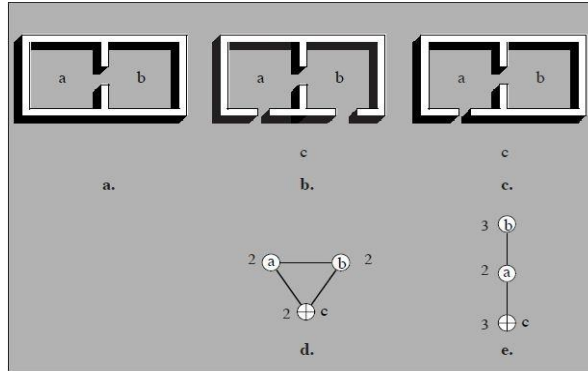
Toplumlar arası kültürel farklılıklara ve yaşam şekillerine bağlı olarak ortaya çıkan mekânsal düzenlemelerin analizleri "Mekan Sentaksı Yöntemi" ile yapılabilmektedir. Bu yöntem; mekânsal sistemler olarak biçimlendirilen yapı çevrelerinin toplumların sosyo-kültürel ve ekonomik özellikleri ile bütünleşen, bazen karmaşık da olabilen yapısını kavramak açısından önem taşımaktadır. Analiz sırasında yapı ile kullanım arasında ilişki kurulmakta, daha sonra sosyal bilgi üretilmektedir (Şimşek Tolacı, 2015).

Çalışmada bina ölçeği ele alındığı için gamma analizleri kullanılmıştır. Yöntem ile yaşam şekillerine ve kültürel farklılıklara bağlı olarak ortaya çıkan mekânsal düzenlemelerin analizi yapılabilmektedir (Özyılmaz, 2007). Bu analizlerin amacı farklı kültürlerle ait fiziksel yapılaşmalardaki mekânsal örgütlenme ilkelerine ve sosyal davranış mantığına ulaşmaktır (Hillier, Hanson, ve Graham,1987).

Bu analiz yönteminde oluşturulacak gamma (geçiş) grafikleri için iki imge kullanılmaktadır, her mekân için daire formulu (noktasal) bir imge, birbirine komşu her iki mekan arası bağlantı için de çizgi imgesi kullanılmaktadır. En yalın haliyle şekillendirilen grafikler mekan sayılarının artması ile çok sayıda mekân ve mekan bağlantısı olan geçiş grafiklerini oluşturmaktadır. Mekânların köşe noktalarının birbirine dokunması ise komşuluk olarak sayılmamaktadır. Uygulamada, ayrıca dış yüzey olarak adlandırılan ve planı çevreleyen alan içinde bir nokta belirlemek gerekmektedir (Şimşek Tolacı, 2015).

3.2. “Agraph” Bilgisayar Programı

Mekan sentaksı yönteminin bulunmasından sonra farklı ölçeklerde bir çok yapı el ile analiz edilmiştir. Fakat daha sonra özellikle büyük ölçekli ve karmaşık yapıların analizlerinde ortaya çıkan problemleri aşmak amacıyla analizler bilgisayar ile yapılmaya başlanmıştır. Bu yüzden Manum ve arkadaşları Manum’un doktora tezinde kullanılmak üzere bir bilgisayar programı geliştirmişlerdir (Manum, Rusten & Benze, 2005). Bu programda gamma analizlerinin yapılabilmesi için önce geçiş grafiklerinin hazırlanması gerekmektedir. Programın ilk yüzünde sunulan “line” ve “node” seçenekleri bulunmaktadır. Mekanların grafiksel ifadelerinin işaretlenmesi için “node” seçeneği açıldıktan sonra her bir mekân için bir imge yerleştirilir. Komşu mekânların bağlantılarının gösterilmesi için ise; bağlantı imgesi seçilerek gerekli ilişkiler tespit edilir (Şekil 1).

Şekil 1. Aynı Hacme Sahip Farklı Bağlantıları Olan Mekanların Geçiş Grafikleri (Hillier ve Hanson, 1984)

Grafik hazırlandıktan sonra “araçlar-tools” bölümünden “hesaplama-do calculation” seçilerek gerekli parametrelere ait sayısal değerler elde edilmektedir. Aynı sekmeden mekân numaralarının yanlarına isimleri eklenebilir.

AGRAPH programı; Total Depth –TD (Toplam Derinlik Değeri), Mean Depth – MD (Ortalama Derinlik Değeri), Relative Asymmetry – RA (Rölatif/Gerçek Asimetri Değeri), integration value – i (entegrasyon değeri) ve Control Value –CV (Kontrol Değeri) parametrelerini hesaplama imkanı vermektedir (Şekil 2).

	TDn	MDn	RA	i	CV
0 giriş	24	2,66	0,41	2,40	0,20
1 sofa	16	1,77	0,19	5,14	4,50
2 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20
3 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20
4 merdiven	16	1,77	0,19	5,14	0,45
5 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20
6 sofa	18	2,00	0,25	4,00	3,50
7 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25
8 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25
9 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25
Min	16,00	1,77	0,19	2,11	0,20
Mean	22,40	2,48	0,37	3,02	1,00
Max	26,00	2,88	0,47	5,14	4,50

Şekil 2. Çalışmada Kullanılan Sayısal Veri Grubundan Bir Örnek

Toplam derinlik değeri (TD): Bir mekânın sistem içerisindeki tüm mekânlara olan mesafesindeki adım sayılarının toplamıdır.

Ortalama derinlik değeri (MD): bir mekândan diğer mekânlara geçişi sağlayan ortalama en kısa derinlik veya uzaklığı ifade etmektedir. Sistemdeki toplam mekân sayısı “k” olarak kabul edilirse; **Ortalama Derinlik=Toplam Derinlik / toplam mekan sayısı-1** $MD(n)=TD(n)/(k-1)$ olarak hesaplanmaktadır.

Gerçek asimetri değeri (RA): mekânın sistemle olan entegrasyonunu (bütünleşme oranını) gösterir. Değer “0” ile “1” arasında değişkenlik gösterir. Bir mekâna ait olan RA değeri sayısal olarak ne kadar düşük ise, mekânın entegrasyonu o kadar yüksek olarak kabul edilmektedir. Değer; $RA=2(MD-1)/(k-2)$ formülasyonu ile hesaplanır (Manum, vd., 2005).

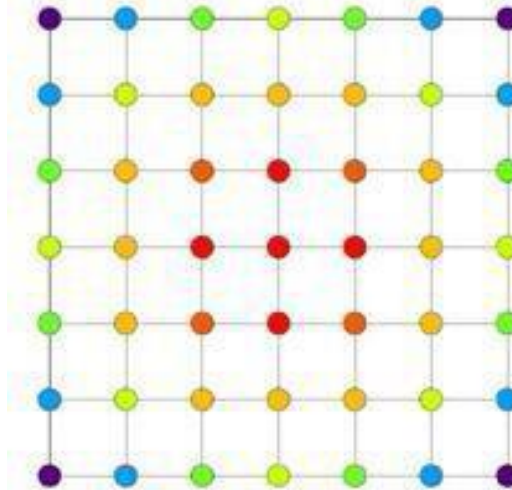
Bir mekânın “rölatif asimetri” ya da “entegrasyon değeri”; o mekânın içinde bulunduğu konfigürasyonda entegre edici mi yoksa ayırıcı mı olduğunu ifade etmektedir. Bir mekân ne kadar entegre ise sistemdeki diğer tüm mekânlara yakınına çekecek, ne kadar ayrı ise diğer tüm mekânlardan kendisinden uzaklaşacaktır.

Entegrasyon bütünleşme değeri (i): $i=1/RA$ formülü ile elde edilir. Formülden de anlaşılacağı üzere RA değerinin değerlendirilmesinin tersine, mekânın sistemle bütünleşme oranı sayısal değerle doğru orantılıdır. Değer yükseldikçe mekânın entegrasyonunun yüksek olduğunu desteklemektedir (Manum, vd, 2005).

Entegrasyon değerlerinin görsel olarak da irdelenebilmesi için, geçiş grafiklerinin renklendirilmiş şekilleri de kullanılabilir. Bu işlem için de yine araçlar çubuğundan “color mode” sekmesi kullanılmaktadır. Bilgisayar programı ile elde edilen geçiş grafiği üzerindeki renklerin ifade ettiği anlamlara bakıldığında en entegre mekânın “kırmızı”, en ayrılmış mekânın “koyu lacivert” olduğu görülmektedir. Mekânların entegrasyon değerine göre renk skalası şu şekildedir:

Kırmızı > turuncu > sarı > yeşil > mavi > koyu lacivert.

Sıcak ve soğuk renklerin kullanıldığı geçiş grafiklerinde bütünleşik mekânlar ve ayrılmış mekânlar rahatlıkla ayırt edilebilmektedir (Şekil 3).

Şekil 3. Agraph Programına Ait Gösterge Halka ve İlişkiler (Manum, vd., 2005)

Kontrol değeri (CV): bir mekânın tüm sistem üzerindeki etkinliğini gösterir değerdir. Değer, sayısal olarak ne kadar fazla ise, mekânın sistem içerisindeki ulaşılabilirliği ve kontrol edilebilirliğinin o kadar yüksek olduğu anlamı taşımaktadır. Oryantasyon ve yönlenmenin değerlendirilmesi için “Kompaktlık” (CV) değerinin belirlenmesi önemlidir (Ünlü, 1999).

Gerçek rölatif asimetri değeri (RRA): plan geçiş grafiklerinin RA değerleri ile karşılaştırmasının yapıldığı durumlarda, mekân sayıları farklı olan yapıların kıyaslanmasında en doğru sonucun elde edilebilmesi için, herhangi bir mekânın RA’sı üzerinde sistemin sahip olduğu mekânların sayısal çoğunluğunun etkisinin kaldırılması gerekmektedir. Bu nedenle programın hesapladığı bir veri olan RA ve konutun sahip olduğu mekân sayıları için farklı olan “Dk” değerleri kullanılarak konut grafiklerine

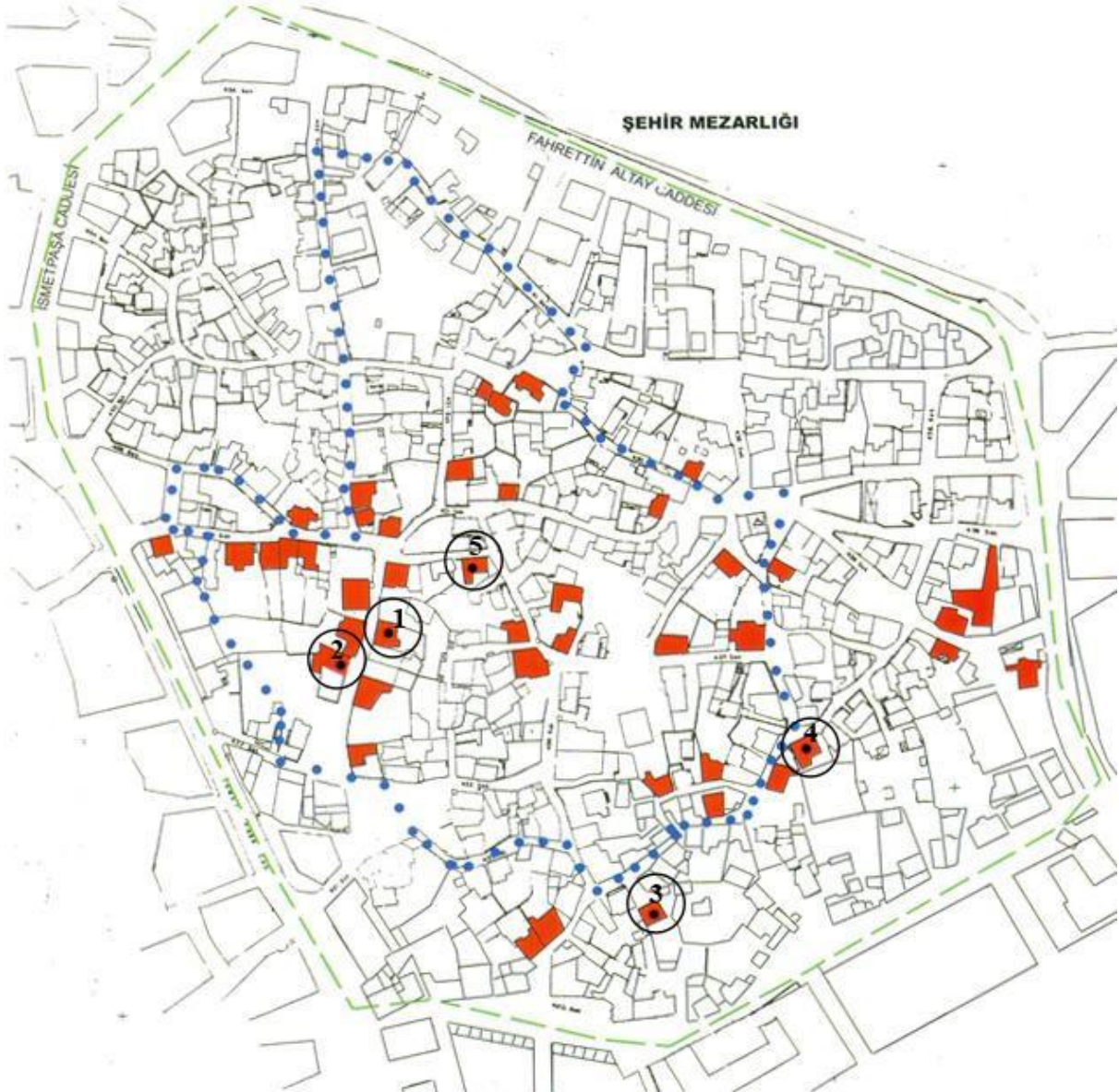
ait RRA değerleri hesaplanır. Kıyaslamının bu değer üzerinden yapılması sağlanır. Değer; “ $RRA=RA/Dk$ ” formülasyonu ile hesaplanır. “Dk değeri” Hillier ve Hanson’ un (1984) hazırladığı çizelgede mekân sayısına göre farklılık gösteren sayısal veridir.

4. MEKAN SENTAKSİ YÖNTEMİ İLE ÇALIŞMA ALANININ ANALİZİ

Elde edilen planlar sayısal analiz yöntemi olan mekân dizimi ile ‘Agraph’ programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Programdan elde edilen veriler ile maksimum derinlik, en bütünleşmiş ve en ayrılmış mekânlar tespit edilmiş, iki mahalleden belirlenen konut planı örnekleri elde edilen tüm sonuçlarla sayısal ve sosyal ölçekte değerlendirilmiştir.

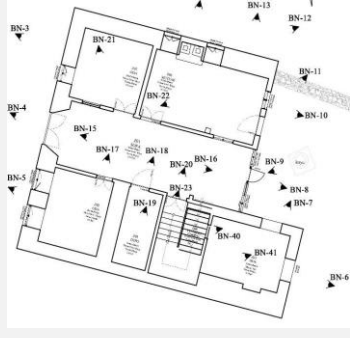
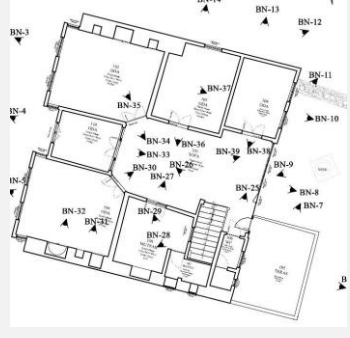
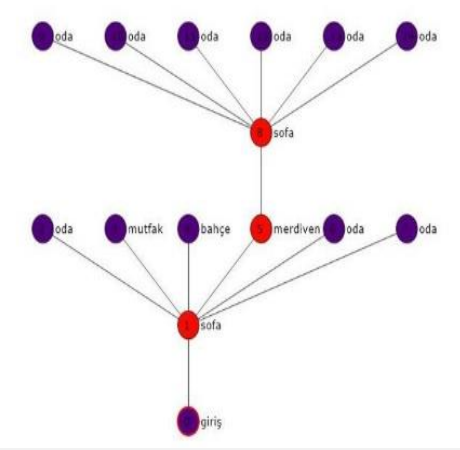
4.1. Balbey Mahallesi Konutlarının Mekân Sentaksis Yöntemi ile Analizi

Müslüman mahallesi olduğu bilinen Balbey Mahallesi’nden özgün planlara en yakın durumda olan konutlardan, farklı m² ve boyutlara sahip, farklı konum ve yapı adalarından olacak şekilde 5 adet örnek yapı seçilerek incelenmiştir (Şekil 4).

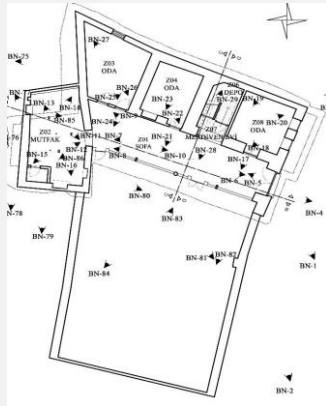
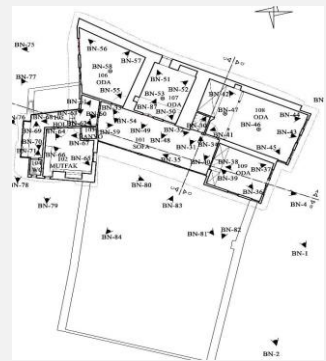
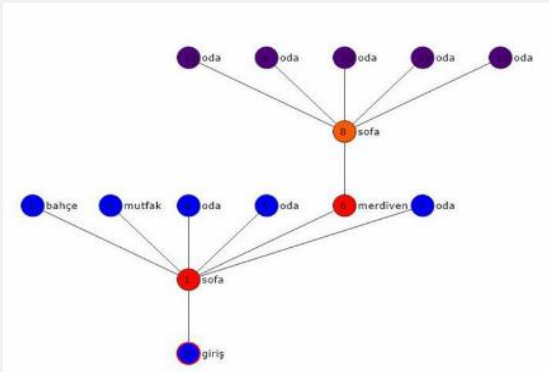

Şekil 4. Balbey Mahallesi ve Çalışma İçin Seçilen Konutlar (Antalya Kültür Envanteri, 2003’ten alınarak düzenlenmiştir.)

Çizelge 1. Balbey Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları

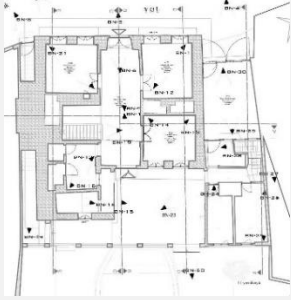
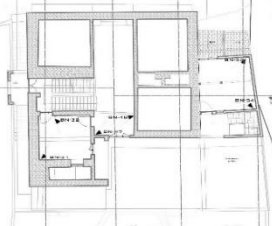
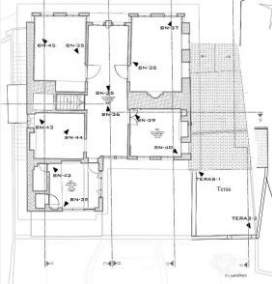
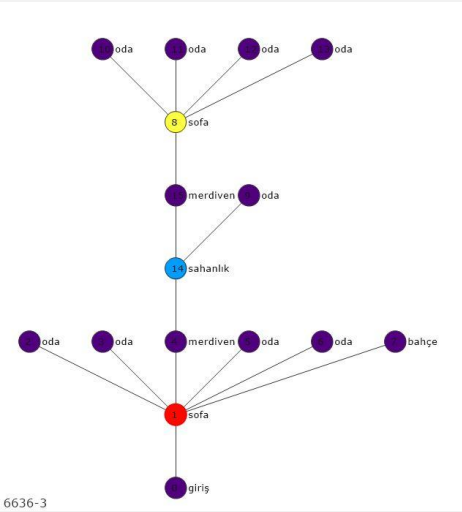
Yapı No:	NO 1																																																																																																																		
Yapı Adres:	365 Ada 12 Parsel / Balbey Mahallesi 424. Sk.																																																																																																																		
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																																		
	 <p>365 Ada 12 Parsel Zemin Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p> <p>365 Ada 12 Parsel Birinci Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																																																		
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																																		
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>1 sofa</td> <td>27</td> <td>1,92</td> <td>0,14</td> <td>7,00</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>2 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>3 mutfak</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>4 bahçe</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>5 merdiven</td> <td>26</td> <td>1,85</td> <td>0,13</td> <td>7,58</td> <td>0,28</td> </tr> <tr> <td>6 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>7 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>8 sofa</td> <td>27</td> <td>1,92</td> <td>0,14</td> <td>7,00</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>10 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>11 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>12 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>13 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>14 oda</td> <td>40</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>26,00</td> <td>1,85</td> <td>0,13</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>37,33</td> <td>2,66</td> <td>0,25</td> <td>4,23</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>40,00</td> <td>2,85</td> <td>0,28</td> <td>7,58</td> <td>6,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	40	2,85	0,28	3,50	0,14	1 sofa	27	1,92	0,14	7,00	6,50	2 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	3 mutfak	40	2,85	0,28	3,50	0,14	4 bahçe	40	2,85	0,28	3,50	0,14	5 merdiven	26	1,85	0,13	7,58	0,28	6 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	7 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	8 sofa	27	1,92	0,14	7,00	6,50	9 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	10 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	11 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	12 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	13 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	14 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14	Min	26,00	1,85	0,13	3,50	0,14	Mean	37,33	2,66	0,25	4,23	1,00	Max	40,00	2,85	0,28	7,58	6,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																														
0 giriş	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
1 sofa	27	1,92	0,14	7,00	6,50																																																																																																														
2 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
3 mutfak	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
4 bahçe	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
5 merdiven	26	1,85	0,13	7,58	0,28																																																																																																														
6 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
7 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
8 sofa	27	1,92	0,14	7,00	6,50																																																																																																														
9 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
10 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
11 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
12 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
13 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
14 oda	40	2,85	0,28	3,50	0,14																																																																																																														
Min	26,00	1,85	0,13	3,50	0,14																																																																																																														
Mean	37,33	2,66	0,25	4,23	1,00																																																																																																														
Max	40,00	2,85	0,28	7,58	6,50																																																																																																														
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																																			
<p>Konutta maksimum derinlik 4'tür. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekan 0,13 entegrasyon değeri ile "merdiven" mekanı olup, en ayrılmış mekânlar "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,25 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																																																			

Çizelge 1. Balbey Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları (Devamı)

Yapı No:	NO 2																																																																																																												
Yapı Adres:	366 Ada 20 Parsel / Balbey Mahallesi 424. Sk.																																																																																																												
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																												
	 <p>366 Ada 20 Parsel Zemin Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p> <p>366 Ada 20 Parsel Birinci Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																																												
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>36</td> <td>2,76</td> <td>0,29</td> <td>3,39</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>1 sofa</td> <td>24</td> <td>1,84</td> <td>0,14</td> <td>7,09</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>2 bahçe</td> <td>36</td> <td>2,76</td> <td>0,29</td> <td>3,39</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>3 mutfak</td> <td>36</td> <td>2,76</td> <td>0,29</td> <td>3,39</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>4 oda</td> <td>36</td> <td>2,76</td> <td>0,29</td> <td>3,39</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>5 oda</td> <td>36</td> <td>2,76</td> <td>0,29</td> <td>3,39</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>6 merdiven</td> <td>24</td> <td>1,84</td> <td>0,14</td> <td>7,09</td> <td>0,30</td> </tr> <tr> <td>7 oda</td> <td>36</td> <td>2,76</td> <td>0,29</td> <td>3,39</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>8 sofa</td> <td>26</td> <td>2,00</td> <td>0,16</td> <td>6,00</td> <td>5,50</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>38</td> <td>2,92</td> <td>0,32</td> <td>3,12</td> <td>0,16</td> </tr> <tr> <td>10 oda</td> <td>38</td> <td>2,92</td> <td>0,32</td> <td>3,12</td> <td>0,16</td> </tr> <tr> <td>11 oda</td> <td>38</td> <td>2,92</td> <td>0,32</td> <td>3,12</td> <td>0,16</td> </tr> <tr> <td>12 oda</td> <td>38</td> <td>2,92</td> <td>0,32</td> <td>3,12</td> <td>0,16</td> </tr> <tr> <td>13 oda</td> <td>38</td> <td>2,92</td> <td>0,32</td> <td>3,12</td> <td>0,16</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>24,00</td> <td>1,84</td> <td>0,14</td> <td>3,12</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>34,28</td> <td>2,63</td> <td>0,27</td> <td>4,00</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>38,00</td> <td>2,92</td> <td>0,32</td> <td>7,09</td> <td>6,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	36	2,76	0,29	3,39	0,14	1 sofa	24	1,84	0,14	7,09	6,50	2 bahçe	36	2,76	0,29	3,39	0,14	3 mutfak	36	2,76	0,29	3,39	0,14	4 oda	36	2,76	0,29	3,39	0,14	5 oda	36	2,76	0,29	3,39	0,14	6 merdiven	24	1,84	0,14	7,09	0,30	7 oda	36	2,76	0,29	3,39	0,14	8 sofa	26	2,00	0,16	6,00	5,50	9 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16	10 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16	11 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16	12 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16	13 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16	Min	24,00	1,84	0,14	3,12	0,14	Mean	34,28	2,63	0,27	4,00	1,00	Max	38,00	2,92	0,32	7,09	6,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																								
0 giriş	36	2,76	0,29	3,39	0,14																																																																																																								
1 sofa	24	1,84	0,14	7,09	6,50																																																																																																								
2 bahçe	36	2,76	0,29	3,39	0,14																																																																																																								
3 mutfak	36	2,76	0,29	3,39	0,14																																																																																																								
4 oda	36	2,76	0,29	3,39	0,14																																																																																																								
5 oda	36	2,76	0,29	3,39	0,14																																																																																																								
6 merdiven	24	1,84	0,14	7,09	0,30																																																																																																								
7 oda	36	2,76	0,29	3,39	0,14																																																																																																								
8 sofa	26	2,00	0,16	6,00	5,50																																																																																																								
9 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16																																																																																																								
10 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16																																																																																																								
11 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16																																																																																																								
12 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16																																																																																																								
13 oda	38	2,92	0,32	3,12	0,16																																																																																																								
Min	24,00	1,84	0,14	3,12	0,14																																																																																																								
Mean	34,28	2,63	0,27	4,00	1,00																																																																																																								
Max	38,00	2,92	0,32	7,09	6,50																																																																																																								
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																													
<p>Konutta maksimum derinlik 4'tür. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,14 entegrasyon değeri ile "sofa ve merdiven" mekanları olup, en ayrılmış mekânlar birinci katta yer alan "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,27 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																																													

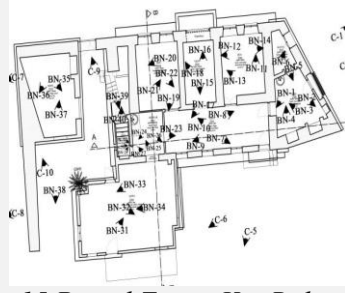
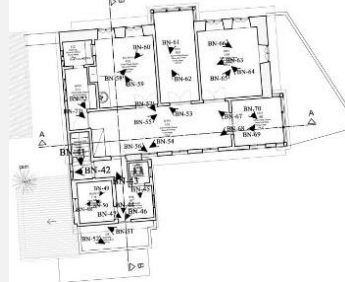
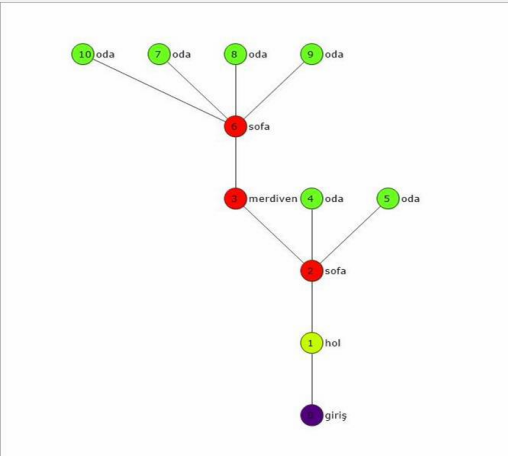
Çizelge 1. Balbey Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları (Devamı)

Yapı No:	NO 3																																																																																																																								
Yapı Adres:	6636 Ada 3 Parsel / Balbey Mahallesi 418. Sk.																																																																																																																								
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																																								
	 <p>6636 Ada 3 Parsel Zemin Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p> <p>6636 Ada 3 Parsel Ara Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p> <p>6636 Ada 3 Parsel Birinci Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																																																								
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																																								
 <p>6636-3</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>1 sofa</td> <td>39</td> <td>2,60</td> <td>0,22</td> <td>4,37</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>2 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>3 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>4 merdiven</td> <td>37</td> <td>2,46</td> <td>0,20</td> <td>4,77</td> <td>0,47</td> </tr> <tr> <td>5 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>6 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>7 bahçe</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>8 sofa</td> <td>47</td> <td>3,13</td> <td>0,30</td> <td>3,28</td> <td>4,50</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>51</td> <td>3,40</td> <td>0,34</td> <td>2,91</td> <td>0,33</td> </tr> <tr> <td>10 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>11 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>12 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>13 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>14 sahanlık</td> <td>37</td> <td>2,46</td> <td>0,20</td> <td>4,77</td> <td>2,00</td> </tr> <tr> <td>15 merdiven</td> <td>41</td> <td>2,73</td> <td>0,24</td> <td>4,03</td> <td>0,53</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>37,00</td> <td>2,46</td> <td>0,20</td> <td>2,28</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>50,87</td> <td>3,39</td> <td>0,34</td> <td>3,11</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>61,00</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>4,77</td> <td>6,50</td> </tr> </tbody> </table> <p>6636-3_agx_summary.html</p>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	53	3,53	0,36	2,76	0,14	1 sofa	39	2,60	0,22	4,37	6,50	2 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	3 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	4 merdiven	37	2,46	0,20	4,77	0,47	5 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	6 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	7 bahçe	53	3,53	0,36	2,76	0,14	8 sofa	47	3,13	0,30	3,28	4,50	9 oda	51	3,40	0,34	2,91	0,33	10 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	11 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	12 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	13 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	14 sahanlık	37	2,46	0,20	4,77	2,00	15 merdiven	41	2,73	0,24	4,03	0,53	Min	37,00	2,46	0,20	2,28	0,14	Mean	50,87	3,39	0,34	3,11	1,00	Max	61,00	4,06	0,43	4,77	6,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																																				
0 giriş	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
1 sofa	39	2,60	0,22	4,37	6,50																																																																																																																				
2 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
3 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
4 merdiven	37	2,46	0,20	4,77	0,47																																																																																																																				
5 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
6 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
7 bahçe	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
8 sofa	47	3,13	0,30	3,28	4,50																																																																																																																				
9 oda	51	3,40	0,34	2,91	0,33																																																																																																																				
10 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
11 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
12 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
13 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
14 sahanlık	37	2,46	0,20	4,77	2,00																																																																																																																				
15 merdiven	41	2,73	0,24	4,03	0,53																																																																																																																				
Min	37,00	2,46	0,20	2,28	0,14																																																																																																																				
Mean	50,87	3,39	0,34	3,11	1,00																																																																																																																				
Max	61,00	4,06	0,43	4,77	6,50																																																																																																																				
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																																									
<p>Konutta maksimum derinlik 6'dır. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,20 entegrasyon değeri ile "merdiven ve sahanlık" mekanları olup, en ayrılmış mekânlar "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,34 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																																																									

Çizelge 1. Balbey Mahallesi Kapsamında Çalşılan Konut Yapıları (Devamı)

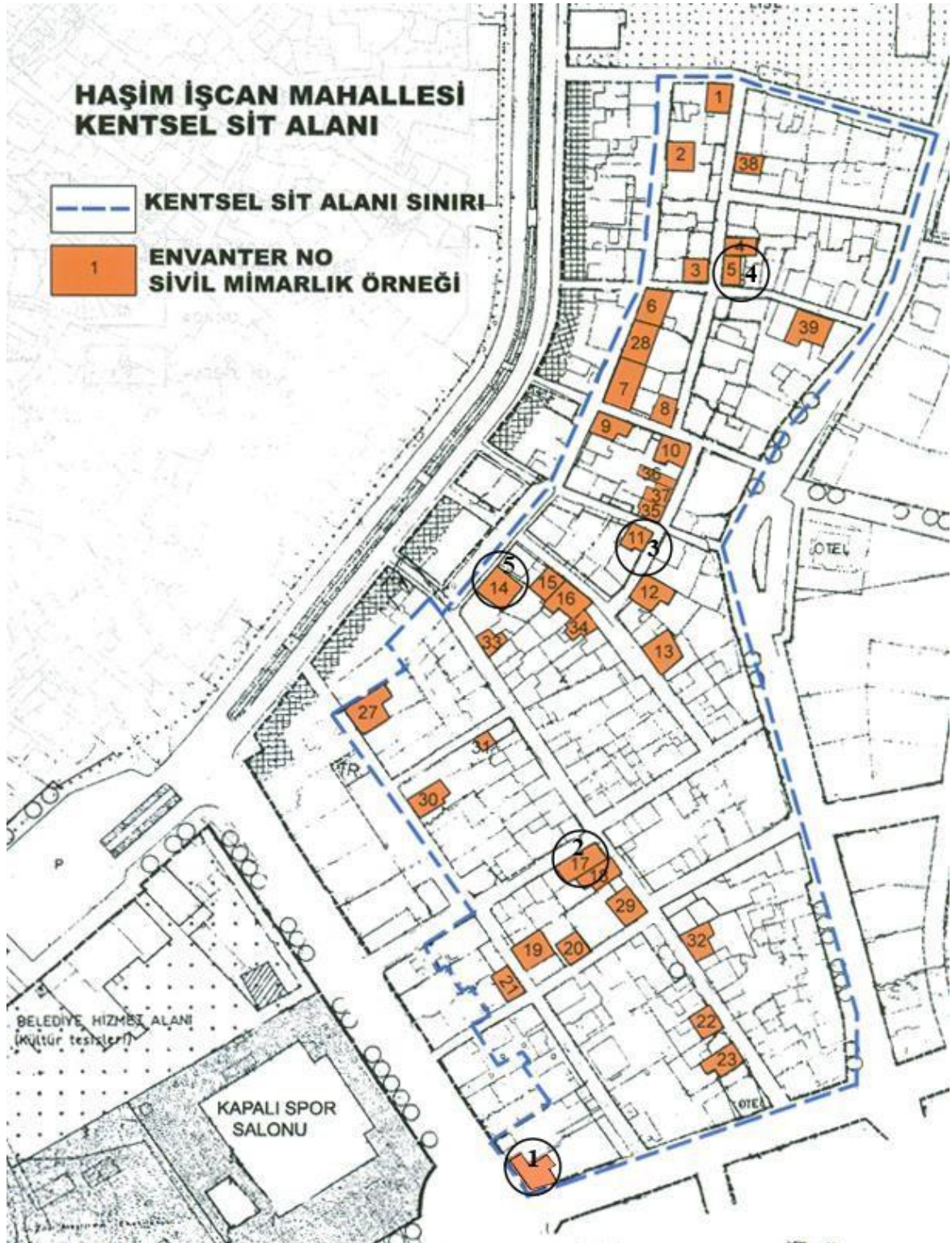
Yapı No:	NO 4																																																																																																																								
Yapı Adres:	6722 Ada 4-5 Parsel / Balbey Mahallesi 418. Sk.																																																																																																																								
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																																								
	 <p>6722 Ada 4-5 Parsel Zemin Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																																																								
	 <p>6722 Ada 4-5 Parsel Ara Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																																																								
	 <p>6722 Ada 4-5 Parsel Birinci Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																																																								
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																																								
 <p>6722-5</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>1 sofa</td> <td>39</td> <td>2,60</td> <td>0,22</td> <td>4,37</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>2 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>3 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>4 merdiven</td> <td>37</td> <td>2,46</td> <td>0,20</td> <td>4,77</td> <td>0,47</td> </tr> <tr> <td>5 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>6 oda</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>7 bahçe</td> <td>53</td> <td>3,53</td> <td>0,36</td> <td>2,76</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>8 sofa</td> <td>47</td> <td>3,13</td> <td>0,30</td> <td>3,28</td> <td>4,50</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>51</td> <td>3,40</td> <td>0,34</td> <td>2,91</td> <td>0,33</td> </tr> <tr> <td>10 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>11 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>12 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>13 oda</td> <td>61</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>2,28</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>14 sahanlık</td> <td>37</td> <td>2,46</td> <td>0,20</td> <td>4,77</td> <td>2,00</td> </tr> <tr> <td>15 merdiven</td> <td>41</td> <td>2,73</td> <td>0,24</td> <td>4,03</td> <td>0,53</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>37,00</td> <td>2,46</td> <td>0,20</td> <td>2,28</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>50,87</td> <td>3,39</td> <td>0,34</td> <td>3,11</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>61,00</td> <td>4,06</td> <td>0,43</td> <td>4,77</td> <td>6,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	53	3,53	0,36	2,76	0,14	1 sofa	39	2,60	0,22	4,37	6,50	2 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	3 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	4 merdiven	37	2,46	0,20	4,77	0,47	5 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	6 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14	7 bahçe	53	3,53	0,36	2,76	0,14	8 sofa	47	3,13	0,30	3,28	4,50	9 oda	51	3,40	0,34	2,91	0,33	10 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	11 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	12 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	13 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20	14 sahanlık	37	2,46	0,20	4,77	2,00	15 merdiven	41	2,73	0,24	4,03	0,53	Min	37,00	2,46	0,20	2,28	0,14	Mean	50,87	3,39	0,34	3,11	1,00	Max	61,00	4,06	0,43	4,77	6,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																																				
0 giriş	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
1 sofa	39	2,60	0,22	4,37	6,50																																																																																																																				
2 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
3 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
4 merdiven	37	2,46	0,20	4,77	0,47																																																																																																																				
5 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
6 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
7 bahçe	53	3,53	0,36	2,76	0,14																																																																																																																				
8 sofa	47	3,13	0,30	3,28	4,50																																																																																																																				
9 oda	51	3,40	0,34	2,91	0,33																																																																																																																				
10 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
11 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
12 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
13 oda	61	4,06	0,43	2,28	0,20																																																																																																																				
14 sahanlık	37	2,46	0,20	4,77	2,00																																																																																																																				
15 merdiven	41	2,73	0,24	4,03	0,53																																																																																																																				
Min	37,00	2,46	0,20	2,28	0,14																																																																																																																				
Mean	50,87	3,39	0,34	3,11	1,00																																																																																																																				
Max	61,00	4,06	0,43	4,77	6,50																																																																																																																				
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																																									
<p>Konutta maksimum derinlik 6'dır. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanlar 0,20 entegrasyon değerı ile "merdiven ve sahanlık" mekanları olup, en ayrışmış mekânlar birinci katta bulunan "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünlüşme (rölatif asimetri-RA) değerı 0,34 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																																																									

Çizelge 1. Balbey Mahallesi Kapsamında Çalşılan Konut Yapıları (Devamı)

Yapı No:	NO 5																																																																																										
Yapı Adres:	7842 Ada 15 Parsel / Balbey Mahallesi 427. Sk.																																																																																										
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																										
	 <p>7842 Ada 15 Parsel Zemin Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p> <p>7842 Ada 15 Parsel Birinci Kat Rölevesi (A.B.B. Balbey Mah. Ken. Yen. Ofisi)</p>																																																																																										
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>36</td> <td>3,60</td> <td>0,57</td> <td>1,73</td> <td>0,50</td> </tr> <tr> <td>1 hol</td> <td>27</td> <td>2,70</td> <td>0,37</td> <td>2,64</td> <td>1,25</td> </tr> <tr> <td>2 sofa</td> <td>20</td> <td>2,00</td> <td>0,22</td> <td>4,50</td> <td>3,00</td> </tr> <tr> <td>3 merdiven</td> <td>19</td> <td>1,90</td> <td>0,20</td> <td>5,00</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>4 oda</td> <td>29</td> <td>2,90</td> <td>0,42</td> <td>2,36</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>5 oda</td> <td>29</td> <td>2,90</td> <td>0,42</td> <td>2,36</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>6 sofa</td> <td>20</td> <td>2,00</td> <td>0,22</td> <td>4,50</td> <td>4,50</td> </tr> <tr> <td>7 oda</td> <td>29</td> <td>2,90</td> <td>0,42</td> <td>2,36</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>8 oda</td> <td>29</td> <td>2,90</td> <td>0,42</td> <td>2,36</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>29</td> <td>2,90</td> <td>0,42</td> <td>2,36</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>10 oda</td> <td>29</td> <td>2,90</td> <td>0,42</td> <td>2,36</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>19,00</td> <td>1,90</td> <td>0,20</td> <td>1,73</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>26,90</td> <td>2,69</td> <td>0,37</td> <td>2,96</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>36,00</td> <td>3,60</td> <td>0,57</td> <td>5,00</td> <td>4,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	36	3,60	0,57	1,73	0,50	1 hol	27	2,70	0,37	2,64	1,25	2 sofa	20	2,00	0,22	4,50	3,00	3 merdiven	19	1,90	0,20	5,00	0,45	4 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,25	5 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,25	6 sofa	20	2,00	0,22	4,50	4,50	7 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20	8 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20	9 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20	10 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20	Min	19,00	1,90	0,20	1,73	0,20	Mean	26,90	2,69	0,37	2,96	1,00	Max	36,00	3,60	0,57	5,00	4,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																						
0 giriş	36	3,60	0,57	1,73	0,50																																																																																						
1 hol	27	2,70	0,37	2,64	1,25																																																																																						
2 sofa	20	2,00	0,22	4,50	3,00																																																																																						
3 merdiven	19	1,90	0,20	5,00	0,45																																																																																						
4 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,25																																																																																						
5 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,25																																																																																						
6 sofa	20	2,00	0,22	4,50	4,50																																																																																						
7 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20																																																																																						
8 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20																																																																																						
9 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20																																																																																						
10 oda	29	2,90	0,42	2,36	0,20																																																																																						
Min	19,00	1,90	0,20	1,73	0,20																																																																																						
Mean	26,90	2,69	0,37	2,96	1,00																																																																																						
Max	36,00	3,60	0,57	5,00	4,50																																																																																						
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																											
<p>Konutta maksimum derinlik 5'dir. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,20 entegrasyon değerine ile "merdiven" mekanı olup, en ayrışmış mekânlar "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değerine 0,37 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																											

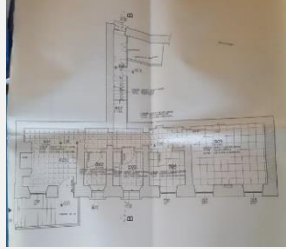

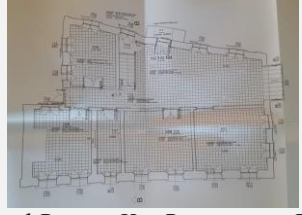
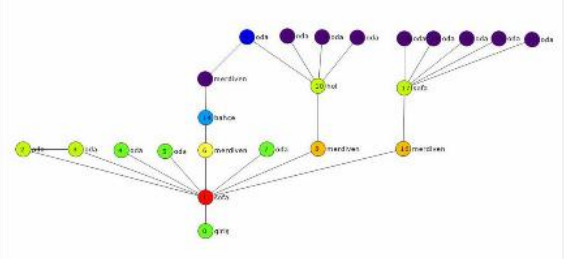
4.2. Haşim İşcan Mahallesi Konutlarının Mekan Sentaksı Yöntemi ile Analizi

Gayrimüslim mahallesi olduğu bilinen Haşim İşcan Mahallesi'nde, Balbey Mahallesi'ndeki yapı belirleme kriterleri aynı olmak üzere 5 adet örnek seçilerek incelenmiştir (Şekil 5).

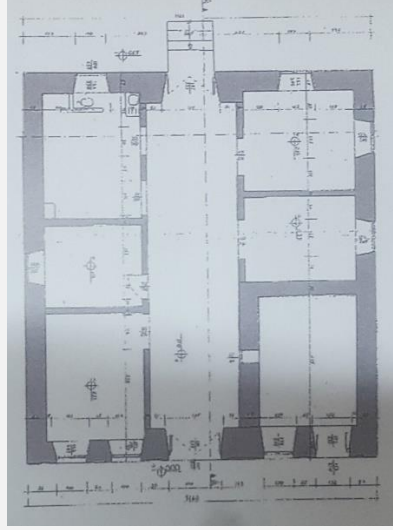
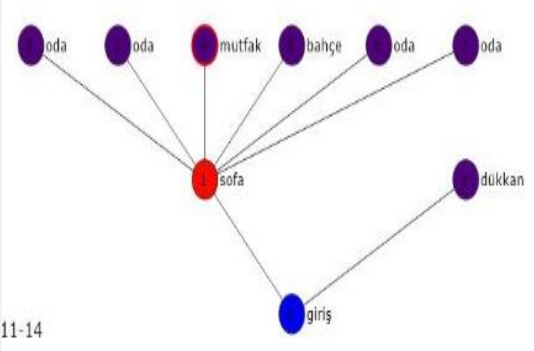

Şekil 5. Haşim İşcan Mahallesi ve Çalışma İçin Seçilen Konutlar (Antalya Kültür Envanteri, 2003'ten alınarak düzenlenmiştir.)

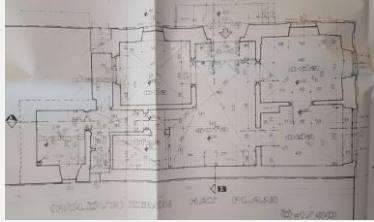
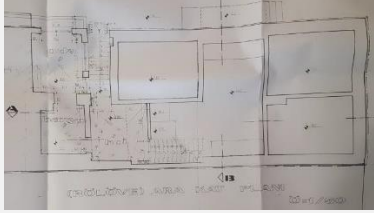
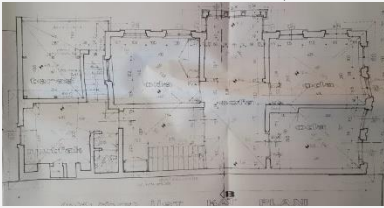
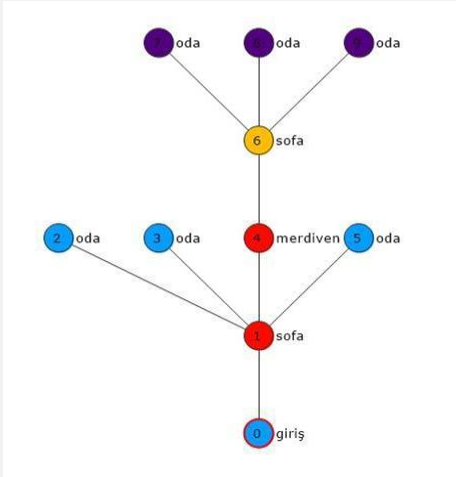
Çizelge 2. Haşim İşcan Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları

Yapı No:	NO 1																																																																																																																																																																		
Yapı Adres:	2 Ada 1 Parsel / Haşim İşcan Mahallesi Fevzi Çakmak Cad.																																																																																																																																																																		
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																																																																																		
	 <p>2 Ada 1 Parsel Bodrum Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p> <p>2 Ada 1 Parsel Zemin Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p> <p>2 Ada 1 Parsel Birinci Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p>																																																																																																																																																																		
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																																																																																		
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 giriş</td><td>66</td><td>3,00</td><td>0,19</td><td>5,25</td><td>0,11</td></tr> <tr><td>1 sofa</td><td>45</td><td>2,04</td><td>0,09</td><td>10,04</td><td>6,50</td></tr> <tr><td>2 oda</td><td>65</td><td>2,95</td><td>0,18</td><td>5,37</td><td>0,61</td></tr> <tr><td>3 oda</td><td>65</td><td>2,95</td><td>0,18</td><td>5,37</td><td>0,61</td></tr> <tr><td>4 oda</td><td>66</td><td>3,00</td><td>0,19</td><td>5,25</td><td>0,11</td></tr> <tr><td>5 oda</td><td>66</td><td>3,00</td><td>0,19</td><td>5,25</td><td>0,11</td></tr> <tr><td>6 merdiven</td><td>61</td><td>2,77</td><td>0,16</td><td>5,92</td><td>0,61</td></tr> <tr><td>7 oda</td><td>66</td><td>3,00</td><td>0,19</td><td>5,25</td><td>0,11</td></tr> <tr><td>8 merdiven</td><td>55</td><td>2,50</td><td>0,14</td><td>7,00</td><td>0,31</td></tr> <tr><td>9 oda</td><td>81</td><td>3,68</td><td>0,25</td><td>3,91</td><td>0,70</td></tr> <tr><td>10 hol</td><td>65</td><td>2,95</td><td>0,18</td><td>5,37</td><td>4,00</td></tr> <tr><td>11 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,20</td></tr> <tr><td>12 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,20</td></tr> <tr><td>13 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,20</td></tr> <tr><td>14 balçe</td><td>74</td><td>3,36</td><td>0,22</td><td>4,44</td><td>1,00</td></tr> <tr><td>15 merdiven</td><td>84</td><td>3,81</td><td>0,26</td><td>3,72</td><td>1,00</td></tr> <tr><td>16 merdiven</td><td>54</td><td>2,45</td><td>0,13</td><td>7,21</td><td>0,27</td></tr> <tr><td>17 sofa</td><td>65</td><td>2,95</td><td>0,18</td><td>5,37</td><td>5,50</td></tr> <tr><td>18 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>19 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>20 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>21 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>22 oda</td><td>86</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>3,60</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>Min</td><td>45,00</td><td>2,04</td><td>0,09</td><td>3,60</td><td>0,11</td></tr> <tr><td>Mean</td><td>72,43</td><td>3,29</td><td>0,21</td><td>4,94</td><td>1,00</td></tr> <tr><td>Max</td><td>86,00</td><td>3,90</td><td>0,27</td><td>10,04</td><td>6,50</td></tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	66	3,00	0,19	5,25	0,11	1 sofa	45	2,04	0,09	10,04	6,50	2 oda	65	2,95	0,18	5,37	0,61	3 oda	65	2,95	0,18	5,37	0,61	4 oda	66	3,00	0,19	5,25	0,11	5 oda	66	3,00	0,19	5,25	0,11	6 merdiven	61	2,77	0,16	5,92	0,61	7 oda	66	3,00	0,19	5,25	0,11	8 merdiven	55	2,50	0,14	7,00	0,31	9 oda	81	3,68	0,25	3,91	0,70	10 hol	65	2,95	0,18	5,37	4,00	11 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,20	12 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,20	13 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,20	14 balçe	74	3,36	0,22	4,44	1,00	15 merdiven	84	3,81	0,26	3,72	1,00	16 merdiven	54	2,45	0,13	7,21	0,27	17 sofa	65	2,95	0,18	5,37	5,50	18 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16	19 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16	20 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16	21 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16	22 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16	Min	45,00	2,04	0,09	3,60	0,11	Mean	72,43	3,29	0,21	4,94	1,00	Max	86,00	3,90	0,27	10,04	6,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																																																																														
0 giriş	66	3,00	0,19	5,25	0,11																																																																																																																																																														
1 sofa	45	2,04	0,09	10,04	6,50																																																																																																																																																														
2 oda	65	2,95	0,18	5,37	0,61																																																																																																																																																														
3 oda	65	2,95	0,18	5,37	0,61																																																																																																																																																														
4 oda	66	3,00	0,19	5,25	0,11																																																																																																																																																														
5 oda	66	3,00	0,19	5,25	0,11																																																																																																																																																														
6 merdiven	61	2,77	0,16	5,92	0,61																																																																																																																																																														
7 oda	66	3,00	0,19	5,25	0,11																																																																																																																																																														
8 merdiven	55	2,50	0,14	7,00	0,31																																																																																																																																																														
9 oda	81	3,68	0,25	3,91	0,70																																																																																																																																																														
10 hol	65	2,95	0,18	5,37	4,00																																																																																																																																																														
11 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,20																																																																																																																																																														
12 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,20																																																																																																																																																														
13 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,20																																																																																																																																																														
14 balçe	74	3,36	0,22	4,44	1,00																																																																																																																																																														
15 merdiven	84	3,81	0,26	3,72	1,00																																																																																																																																																														
16 merdiven	54	2,45	0,13	7,21	0,27																																																																																																																																																														
17 sofa	65	2,95	0,18	5,37	5,50																																																																																																																																																														
18 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16																																																																																																																																																														
19 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16																																																																																																																																																														
20 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16																																																																																																																																																														
21 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16																																																																																																																																																														
22 oda	86	3,90	0,27	3,60	0,16																																																																																																																																																														
Min	45,00	2,04	0,09	3,60	0,11																																																																																																																																																														
Mean	72,43	3,29	0,21	4,94	1,00																																																																																																																																																														
Max	86,00	3,90	0,27	10,04	6,50																																																																																																																																																														
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																																																																																			
Konutta maksimum derinlik 5'dir. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,09 entegrasyon değeri ile "sofa" mekanı olup, en ayrılmış mekânlar "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,21 olarak belirlenmiştir.																																																																																																																																																																			

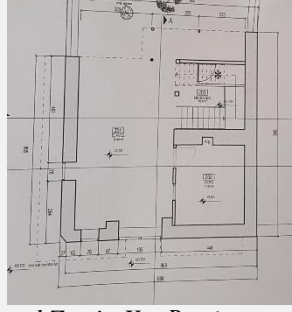
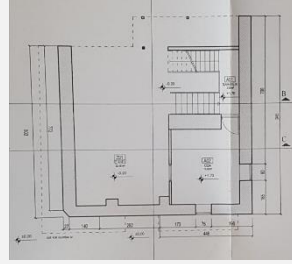
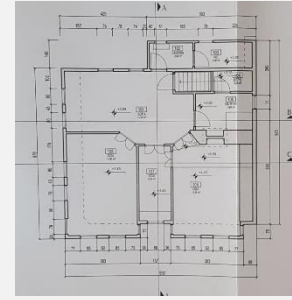
Çizelge 2. Haşim İşcan Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları (Devamı)

Yapı No:	NO 2																																																																														
Yapı Adres:	11 Ada 14 Parsel / Haşim İşcan Mahallesi 1295 Sk																																																																														
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																														
	 <p>11 Ada 14 Parsel Zemin Kat Rölevesi (Antalya Anıtlar Kurulu)</p>																																																																														
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																														
 <p>11-14</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>14</td> <td>1,75</td> <td>0,21</td> <td>4,66</td> <td>1,14</td> </tr> <tr> <td>1 sofa</td> <td>9</td> <td>1,12</td> <td>0,03</td> <td>28,00</td> <td>6,50</td> </tr> <tr> <td>2 dükkan</td> <td>21</td> <td>2,62</td> <td>0,46</td> <td>2,15</td> <td>0,50</td> </tr> <tr> <td>3 oda</td> <td>16</td> <td>2,00</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>4 mutfak</td> <td>16</td> <td>2,00</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>5 bahçe</td> <td>16</td> <td>2,00</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>6 oda</td> <td>16</td> <td>2,00</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>7 oda</td> <td>16</td> <td>2,00</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>8 oda</td> <td>16</td> <td>2,00</td> <td>0,28</td> <td>3,50</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>9,00</td> <td>1,12</td> <td>0,03</td> <td>2,15</td> <td>0,14</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>15,55</td> <td>1,94</td> <td>0,26</td> <td>6,20</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>21,00</td> <td>2,62</td> <td>0,46</td> <td>28,00</td> <td>6,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	14	1,75	0,21	4,66	1,14	1 sofa	9	1,12	0,03	28,00	6,50	2 dükkan	21	2,62	0,46	2,15	0,50	3 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14	4 mutfak	16	2,00	0,28	3,50	0,14	5 bahçe	16	2,00	0,28	3,50	0,14	6 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14	7 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14	8 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14	Min	9,00	1,12	0,03	2,15	0,14	Mean	15,55	1,94	0,26	6,20	1,00	Max	21,00	2,62	0,46	28,00	6,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																										
0 giriş	14	1,75	0,21	4,66	1,14																																																																										
1 sofa	9	1,12	0,03	28,00	6,50																																																																										
2 dükkan	21	2,62	0,46	2,15	0,50																																																																										
3 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14																																																																										
4 mutfak	16	2,00	0,28	3,50	0,14																																																																										
5 bahçe	16	2,00	0,28	3,50	0,14																																																																										
6 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14																																																																										
7 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14																																																																										
8 oda	16	2,00	0,28	3,50	0,14																																																																										
Min	9,00	1,12	0,03	2,15	0,14																																																																										
Mean	15,55	1,94	0,26	6,20	1,00																																																																										
Max	21,00	2,62	0,46	28,00	6,50																																																																										
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																															
<p>Konutta maksimum derinlik 2'dir. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,03 entegrasyon değeri ile "sofa" mekanı olup, en ayrılmış mekânlar "dükkan" mekânıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,26 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																															

Çizelge 2. Haşim İşcan Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları (Devamı)

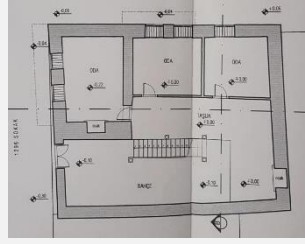
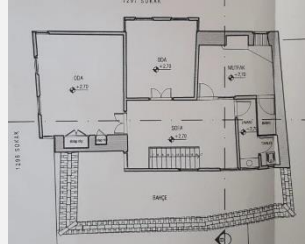
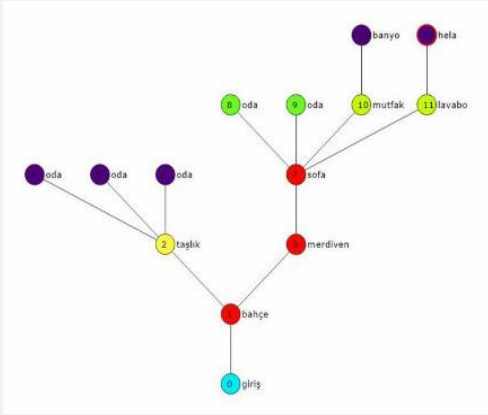
Yapı No:	NO 3																																																																																				
Yapı Adres:	7 Ada 4 Parsel / Haşim İşcan Mahallesi 1305 Sk.																																																																																				
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																				
	 <p>7 Ada 4 Parsel Zemin Kat Rölevesi (A.B.B. KUDEB)</p>																																																																																				
	 <p>7 Ada 4 Parsel Ara Kat Rölevesi (A.B.B. KUDEB)</p>																																																																																				
	 <p>7 Ada 4 Parsel Birinci Kat Rölevesi (A.B.B. KUDEB)</p>																																																																																				
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>24</td> <td>2,66</td> <td>0,41</td> <td>2,40</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>1 sofa</td> <td>16</td> <td>1,77</td> <td>0,19</td> <td>5,14</td> <td>4,50</td> </tr> <tr> <td>2 oda</td> <td>24</td> <td>2,66</td> <td>0,41</td> <td>2,40</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>3 merdiven</td> <td>24</td> <td>2,66</td> <td>0,41</td> <td>2,40</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>4 oda</td> <td>16</td> <td>1,77</td> <td>0,19</td> <td>5,14</td> <td>0,45</td> </tr> <tr> <td>5 oda</td> <td>24</td> <td>2,66</td> <td>0,41</td> <td>2,40</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>6 sofa</td> <td>18</td> <td>2,00</td> <td>0,25</td> <td>4,00</td> <td>3,50</td> </tr> <tr> <td>7 oda</td> <td>26</td> <td>2,88</td> <td>0,47</td> <td>2,11</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>8 oda</td> <td>26</td> <td>2,88</td> <td>0,47</td> <td>2,11</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>26</td> <td>2,88</td> <td>0,47</td> <td>2,11</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>16,00</td> <td>1,77</td> <td>0,19</td> <td>2,11</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>22,40</td> <td>2,48</td> <td>0,37</td> <td>3,02</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>26,00</td> <td>2,88</td> <td>0,47</td> <td>5,14</td> <td>4,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	24	2,66	0,41	2,40	0,20	1 sofa	16	1,77	0,19	5,14	4,50	2 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20	3 merdiven	24	2,66	0,41	2,40	0,20	4 oda	16	1,77	0,19	5,14	0,45	5 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20	6 sofa	18	2,00	0,25	4,00	3,50	7 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25	8 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25	9 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25	Min	16,00	1,77	0,19	2,11	0,20	Mean	22,40	2,48	0,37	3,02	1,00	Max	26,00	2,88	0,47	5,14	4,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																
0 giriş	24	2,66	0,41	2,40	0,20																																																																																
1 sofa	16	1,77	0,19	5,14	4,50																																																																																
2 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20																																																																																
3 merdiven	24	2,66	0,41	2,40	0,20																																																																																
4 oda	16	1,77	0,19	5,14	0,45																																																																																
5 oda	24	2,66	0,41	2,40	0,20																																																																																
6 sofa	18	2,00	0,25	4,00	3,50																																																																																
7 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25																																																																																
8 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25																																																																																
9 oda	26	2,88	0,47	2,11	0,25																																																																																
Min	16,00	1,77	0,19	2,11	0,20																																																																																
Mean	22,40	2,48	0,37	3,02	1,00																																																																																
Max	26,00	2,88	0,47	5,14	4,50																																																																																
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																					
<p>Konutta maksimum derinlik 4'dir. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,19 entegrasyon değeri ile "sofa ve merdiven" mekanları olup, en ayrılmış mekânlar birinci katta yer alan "oda" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,37 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																					

Çizelge 2. Haşim İşcan Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları (Devamı)

Yapı No:	NO 4																																																																																																																								
Yapı Adres:	14 Ada 5 Parsel / Haşim İşcan Mahallesi 1300 Sk																																																																																																																								
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																																								
	 <p>14 Ada 5 Parsel Zemin Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p> <p>14 Ada 5 Parsel Ara Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p> <p>14 Ada 5 Parsel Birinci Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p>																																																																																																																								
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																																								
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>0 giriş</td><td>67</td><td>4,46</td><td>0,49</td><td>2,01</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>1 iç avlu</td><td>53</td><td>3,53</td><td>0,36</td><td>2,76</td><td>3,50</td></tr> <tr><td>2 bahçe</td><td>67</td><td>4,46</td><td>0,49</td><td>2,01</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>3 merdiven</td><td>45</td><td>3,00</td><td>0,28</td><td>3,50</td><td>0,58</td></tr> <tr><td>4 depo</td><td>67</td><td>4,46</td><td>0,49</td><td>2,01</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>5 sahanlık</td><td>39</td><td>2,60</td><td>0,22</td><td>4,37</td><td>2,00</td></tr> <tr><td>6 merdiven</td><td>37</td><td>2,46</td><td>0,20</td><td>4,77</td><td>0,50</td></tr> <tr><td>7 oda</td><td>53</td><td>3,53</td><td>0,36</td><td>2,76</td><td>0,33</td></tr> <tr><td>8 sofa</td><td>37</td><td>2,46</td><td>0,20</td><td>4,77</td><td>3,50</td></tr> <tr><td>9 lavabo</td><td>49</td><td>3,26</td><td>0,32</td><td>3,08</td><td>1,16</td></tr> <tr><td>10 mutfak</td><td>49</td><td>3,26</td><td>0,32</td><td>3,08</td><td>1,16</td></tr> <tr><td>11 oda</td><td>50</td><td>3,33</td><td>0,33</td><td>3,00</td><td>0,66</td></tr> <tr><td>12 oda</td><td>50</td><td>3,33</td><td>0,33</td><td>3,00</td><td>0,66</td></tr> <tr><td>13 oda</td><td>51</td><td>3,40</td><td>0,34</td><td>2,91</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>14 hela</td><td>63</td><td>4,20</td><td>0,45</td><td>2,18</td><td>0,50</td></tr> <tr><td>15 depo</td><td>63</td><td>4,20</td><td>0,45</td><td>2,18</td><td>0,50</td></tr> <tr><td>Min</td><td>37,00</td><td>2,46</td><td>0,20</td><td>2,01</td><td>0,16</td></tr> <tr><td>Mean</td><td>52,50</td><td>3,50</td><td>0,35</td><td>3,02</td><td>1,00</td></tr> <tr><td>Max</td><td>67,00</td><td>4,46</td><td>0,49</td><td>4,77</td><td>3,50</td></tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	67	4,46	0,49	2,01	0,25	1 iç avlu	53	3,53	0,36	2,76	3,50	2 bahçe	67	4,46	0,49	2,01	0,25	3 merdiven	45	3,00	0,28	3,50	0,58	4 depo	67	4,46	0,49	2,01	0,25	5 sahanlık	39	2,60	0,22	4,37	2,00	6 merdiven	37	2,46	0,20	4,77	0,50	7 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,33	8 sofa	37	2,46	0,20	4,77	3,50	9 lavabo	49	3,26	0,32	3,08	1,16	10 mutfak	49	3,26	0,32	3,08	1,16	11 oda	50	3,33	0,33	3,00	0,66	12 oda	50	3,33	0,33	3,00	0,66	13 oda	51	3,40	0,34	2,91	0,16	14 hela	63	4,20	0,45	2,18	0,50	15 depo	63	4,20	0,45	2,18	0,50	Min	37,00	2,46	0,20	2,01	0,16	Mean	52,50	3,50	0,35	3,02	1,00	Max	67,00	4,46	0,49	4,77	3,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																																				
0 giriş	67	4,46	0,49	2,01	0,25																																																																																																																				
1 iç avlu	53	3,53	0,36	2,76	3,50																																																																																																																				
2 bahçe	67	4,46	0,49	2,01	0,25																																																																																																																				
3 merdiven	45	3,00	0,28	3,50	0,58																																																																																																																				
4 depo	67	4,46	0,49	2,01	0,25																																																																																																																				
5 sahanlık	39	2,60	0,22	4,37	2,00																																																																																																																				
6 merdiven	37	2,46	0,20	4,77	0,50																																																																																																																				
7 oda	53	3,53	0,36	2,76	0,33																																																																																																																				
8 sofa	37	2,46	0,20	4,77	3,50																																																																																																																				
9 lavabo	49	3,26	0,32	3,08	1,16																																																																																																																				
10 mutfak	49	3,26	0,32	3,08	1,16																																																																																																																				
11 oda	50	3,33	0,33	3,00	0,66																																																																																																																				
12 oda	50	3,33	0,33	3,00	0,66																																																																																																																				
13 oda	51	3,40	0,34	2,91	0,16																																																																																																																				
14 hela	63	4,20	0,45	2,18	0,50																																																																																																																				
15 depo	63	4,20	0,45	2,18	0,50																																																																																																																				
Min	37,00	2,46	0,20	2,01	0,16																																																																																																																				
Mean	52,50	3,50	0,35	3,02	1,00																																																																																																																				
Max	67,00	4,46	0,49	4,77	3,50																																																																																																																				
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																																									
<p>Konutta maksimum derinlik 7'dir. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,20 entegrasyon değeri ile "sofa ve merdiven" mekanları olup, en ayrılmış mekânlar birinci katta yer alan "bahçe" mekânıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünleşme (rölatif asimetri-RA) değeri 0,37 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																																																									

Çizelge 2. Haşim İşcan Mahallesi Kapsamında Çalışılan Konut Yapıları (Devamı)

Yapı No:	NO 5																																																																																																												
Yapı Adres:	22 Ada 8 Parsel / Haşim İşcan Mahallesi 1296 Sk.																																																																																																												
Yapı Görsel	Yapı Planı																																																																																																												
	 <p>22 Ada 8 Parsel Zemin Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p> <p>22 Ada 8 Parsel Birinci Kat Restitüsyon Planı (A.B.B. KUDEB)</p>																																																																																																												
Plan Gama Analizi Grafiği	Grafiğin Sayısal Değeri																																																																																																												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>TDn</th> <th>MDn</th> <th>RA</th> <th>i</th> <th>CV</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0 giriş</td> <td>43</td> <td>3,30</td> <td>0,38</td> <td>2,60</td> <td>0,33</td> </tr> <tr> <td>1 bahçe</td> <td>31</td> <td>2,38</td> <td>0,23</td> <td>4,33</td> <td>1,75</td> </tr> <tr> <td>2 taşlık</td> <td>37</td> <td>2,84</td> <td>0,30</td> <td>3,25</td> <td>3,33</td> </tr> <tr> <td>3 merdiven</td> <td>29</td> <td>2,23</td> <td>0,20</td> <td>4,87</td> <td>0,53</td> </tr> <tr> <td>4 oda</td> <td>49</td> <td>3,76</td> <td>0,46</td> <td>2,16</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>5 oda</td> <td>49</td> <td>3,76</td> <td>0,46</td> <td>2,16</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>6 oda</td> <td>49</td> <td>3,76</td> <td>0,46</td> <td>2,16</td> <td>0,25</td> </tr> <tr> <td>7 sofa</td> <td>29</td> <td>2,23</td> <td>0,20</td> <td>4,87</td> <td>3,50</td> </tr> <tr> <td>8 oda</td> <td>41</td> <td>3,15</td> <td>0,35</td> <td>2,78</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>9 oda</td> <td>41</td> <td>3,15</td> <td>0,35</td> <td>2,78</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>10 mutfak</td> <td>39</td> <td>3,00</td> <td>0,33</td> <td>3,00</td> <td>1,20</td> </tr> <tr> <td>11 lavabo</td> <td>39</td> <td>3,00</td> <td>0,33</td> <td>3,00</td> <td>1,20</td> </tr> <tr> <td>12 banyo</td> <td>51</td> <td>3,92</td> <td>0,48</td> <td>2,05</td> <td>0,50</td> </tr> <tr> <td>13 hela</td> <td>51</td> <td>3,92</td> <td>0,48</td> <td>2,05</td> <td>0,50</td> </tr> <tr> <td>Min</td> <td>29,00</td> <td>2,23</td> <td>0,20</td> <td>2,05</td> <td>0,20</td> </tr> <tr> <td>Mean</td> <td>41,28</td> <td>3,17</td> <td>0,36</td> <td>3,00</td> <td>1,00</td> </tr> <tr> <td>Max</td> <td>51,00</td> <td>3,92</td> <td>0,48</td> <td>4,87</td> <td>3,50</td> </tr> </tbody> </table>		TDn	MDn	RA	i	CV	0 giriş	43	3,30	0,38	2,60	0,33	1 bahçe	31	2,38	0,23	4,33	1,75	2 taşlık	37	2,84	0,30	3,25	3,33	3 merdiven	29	2,23	0,20	4,87	0,53	4 oda	49	3,76	0,46	2,16	0,25	5 oda	49	3,76	0,46	2,16	0,25	6 oda	49	3,76	0,46	2,16	0,25	7 sofa	29	2,23	0,20	4,87	3,50	8 oda	41	3,15	0,35	2,78	0,20	9 oda	41	3,15	0,35	2,78	0,20	10 mutfak	39	3,00	0,33	3,00	1,20	11 lavabo	39	3,00	0,33	3,00	1,20	12 banyo	51	3,92	0,48	2,05	0,50	13 hela	51	3,92	0,48	2,05	0,50	Min	29,00	2,23	0,20	2,05	0,20	Mean	41,28	3,17	0,36	3,00	1,00	Max	51,00	3,92	0,48	4,87	3,50
	TDn	MDn	RA	i	CV																																																																																																								
0 giriş	43	3,30	0,38	2,60	0,33																																																																																																								
1 bahçe	31	2,38	0,23	4,33	1,75																																																																																																								
2 taşlık	37	2,84	0,30	3,25	3,33																																																																																																								
3 merdiven	29	2,23	0,20	4,87	0,53																																																																																																								
4 oda	49	3,76	0,46	2,16	0,25																																																																																																								
5 oda	49	3,76	0,46	2,16	0,25																																																																																																								
6 oda	49	3,76	0,46	2,16	0,25																																																																																																								
7 sofa	29	2,23	0,20	4,87	3,50																																																																																																								
8 oda	41	3,15	0,35	2,78	0,20																																																																																																								
9 oda	41	3,15	0,35	2,78	0,20																																																																																																								
10 mutfak	39	3,00	0,33	3,00	1,20																																																																																																								
11 lavabo	39	3,00	0,33	3,00	1,20																																																																																																								
12 banyo	51	3,92	0,48	2,05	0,50																																																																																																								
13 hela	51	3,92	0,48	2,05	0,50																																																																																																								
Min	29,00	2,23	0,20	2,05	0,20																																																																																																								
Mean	41,28	3,17	0,36	3,00	1,00																																																																																																								
Max	51,00	3,92	0,48	4,87	3,50																																																																																																								
Sayısal Değerin Mekansal Yorumu																																																																																																													
<p>Konutta maksimum derinlik 5'dir. Dallanmış geçiş grafiğine sahip konutta en entegre mekanları 0,20 entegrasyon değeri ile "sofa ve merdiven" mekanları olup, en ayrılmış mekânlar birinci katta yer alan "hela ve banyo" mekânlarıdır. Geçiş grafiğine ait ortalama bütünlük (rölatif asimetri-RA) değeri 0,36 olarak belirlenmiştir.</p>																																																																																																													

5. SONUÇ

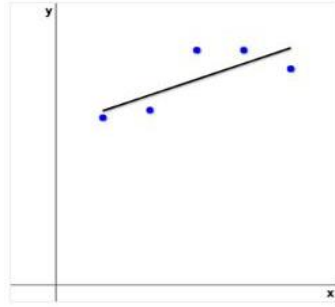
Çalışma kapsamında her iki mahalleden seçilen 10 adet geleneksel konut yapısı örneği, mekan sentaxı yöntemi, AGraph programı aracılığı ile elde edilen gama grafikleri ve onların sayısal verileri ile değerlendirilmiş, kullanıcı farklılık gösteren iki örneklem grubu sosyo-kültürel farklılıkların konut yapılarına yansımaları ilişkisinde karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar sayısal ve sosyal olarak karşılaştırılarak sunulmuştur.

5.1. Sayısal Sonuçlar

Sayısal sonuçların değerlendirilebilmesi için tüm yapıların analiz değerlerini biraraya getiren tablolar hazırlanmıştır.

Çizelge 3. Balbey Mahallesi Gama Analizi Sayısal Değerleri

Balbey Mahallesi			En Entegre Mekan		En Ayrılmış Mekan	
	RA Değeri	RRA Değeri	Mekan	RA Değeri	Mekan	RA Değeri
Örnek 1	0,25	0,936	Merdiven	0,13	Oda	0,28
Örnek 2	0,27	0,978	Merdiven, Sofa	0,14	Oda	0,32
Örnek 3	0,34	1,313	Merdiven, Sahanlık	0,20	Oda	0,43
Örnek 4	0,34	1,313	Merdiven, Sahanlık	0,20	Oda	0,43
Örnek 5	0,37	1,209	Merdiven	0,20	Oda	0,42

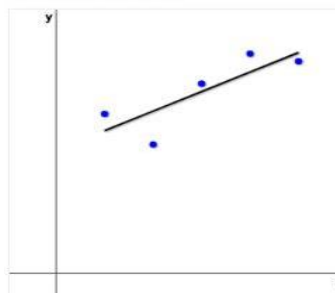
$$y = 0.886 + 0.088 x R^2 = 0.5879$$

Şekil 6. Balbey Mahallesi Konutları (Örnek 1, 2, 3, 4 ve 5) RA Değerlerinin Uyumluluk Grafiği

Geçiş grafikleri farklı mekân sayılarına sahip olduğu için Reel Rölatif Asimetri (RRA) değerleri tablolaştırılan yapılarda R^2 (regresyon) değeri 0,5879 olarak çıkmaktadır (Şekil 6). Elde edilen değer 0,5'in üstünde olduğu için ($0.5879 > 0,5$), Balbey Mahallesi konut yapılarından seçilen örneklerin plan organizasyonları arasında bir tipolojinin söz konusu olduğu görülmüştür.

Çizelge 4. Haşim İşcan Mahallesi Gama Analizi Sayısal Değerleri

Haşim İşcan Mahallesi			En Entegre Mekan		En Ayrılmış Mekan	
	RA Değeri	RRA Değeri	Mekan	RA Değeri	Mekan	RA Değeri
Örnek 1	0,21	0,981	Sofa	0,09	Oda	0,27
Örnek 2	0,26	0,793	Sofa	0,03	Dükkan	0,46
Örnek 3	0,37	1,167	Sofa	0,19	Oda	0,47
Örnek 4	0,36	1,351	Sofa, Merdiven	0,20	Banyo, Hela	0,48
Örnek 5	0,35	1,304	Sofa, Merdiven	0,20	Bahçe	0,49

$$y = 0.758 + 0.12 x R^2 = 0.6721$$

Şekil 7. Haşim İşcan Mahallesi Konutları (Örnek 1, 2, 3, 4 ve 5) RA Değerlerinin Uyumluluk Grafiği

Reel Rölatif Asimetri (RRA) değerleri tablolaştırılan yapılarda R² değeri 0,6721 olarak çıkmaktadır (Şekil 7). Elde edilen değer 0,5'in üstünde olduğu için (0.6721>0,5), Haşim İşcan Mahallesi konut yapılarından seçilen örneklerin plan organizasyonları arasında bir tipolojiden söz edilebilir.

Çizelge 5. İki Mahallenin Gama Analizi Sonularının Karşılaştırılması

		En Entegre Mekan		En Ayrılmış Mekan	
		Mekan	RA Değeri	Mekan	RA Değeri
Balbey Mahallesi	Örnek 1	Merdiven	0,13	Oda	0,28
	Örnek 2	Merdiven,Sofa	0,14	Oda	0,32
	Örnek 3	Merdiven,Sahanlık	0,20	Oda	0,43
	Örnek 4	Merdiven,Sahanlık	0,20	Oda	0,43
	Örnek 5	Merdiven	0,20	Oda	0,42
Haşim İşcan Mahallesi	Örnek 1	Sofa	0,09	Oda	0,27
	Örnek 2	Sofa	0,03	Dükkan	0,46
	Örnek 3	Sofa	0,19	Oda	0,47
	Örnek 4	Sofa, Merdiven	0,20	Banyo, Hela	0,48
	Örnek 5	Sofa, Merdiven	0,20	Bahçe	0,49

Yapılan analizler sonucu Balbey Mahallesi'nde 5 örneğin 5'inde de 0,13-0,20 aralığındaki entegrasyon değerleri ile 'Merdiven' mekanı en entegre mekan çıkarken, buna ek olarak bir örnekte sofa ve iki örnekte sahanlık mekanları en entegre mekanlar arasında yer almıştır. En ayrılmış mekan ise 5 örnekte de 0,28-0,43 aralığındaki entegrasyon değerleri ile 'Oda' mekanları olmuştur.

Haşim İşcan Mahallesi'nde ise 5 örneğin 5'inde de 0,03-0,20 aralığındaki entegrasyon değerleri ile 'Sofa' mekanı en entegre mekan olurken, 2 örnekte buna ek olarak merdiven mekanı da en entegre mekanlar arasında yer almıştır. En ayrılmış mekan ise 5 örnekte 2'sinde 0,27-0,47 aralığındaki entegrasyon değerleri ile 'Oda' mekanları olmuştur fakat 2. örnekte 0,46 entegrasyon değeri ile dükkan, 4. örnekte 0,48 entegrasyon değeri ile banyo ve hela, 5. örnekte ise 0,49 entegrasyon değeri ile bahçe mekanı olmuştur.

5.2. Sosyal Sonuçlar

Mahallelerin kendi içlerinde bir konut tipolojisi oluşturup oluşturmadığını araştırmak amaçlı yapılan regresyon analizi yapılmıştır. Bu analizde R² değerinin 0,5 ten büyük olduğu durumlarda bir tipolojiden söz edilebilir. Analizler sonucunda görülmüştür ki iki mahallede de belirli bir konut tipolojisi mevcuttur

Balbey Mahallesi, topoğrafik veriler doğrultusunda organik gelişim gösterdiği bilinen Osmanlı kentlerinin karakteristiğini taşıyan bir mahalledir. Mahallede karmaşık bir sokak ağının hakim olmasının yanı sıra Müslüman toplumun içe dönük yaşantısını yansıtan geniş bahçeleri olan konutlar yer almaktadır. Dışa kapalı olan konutta yaşamın sürdüğü açık mekan "bahçe"/"avlu"dur. Bahçe kullanımının fazla olduğu bu mahallede, analiz sonuçlarında da bahçedeki yaşam ile üst kattaki mekanlar arasındaki bağlantıyı sağlayan 'merdiven' mekanının en entegre mekan olması bu bilgiyi destekler niteliktedir.

Haşim İşcan Mahallesi Gayrimüslim mahallelerde görmeye alışık olunan gridal düzende yerleşim göstermiştir. Birçok gayrimüslim mahallede olduğu gibi halk dışa dönük ve mahremiyet olgusunun değeri daha düşüktür. Aktif bir bahçe kullanımından söz edilemez. Çoğunlukla orta sofalı plan tipinin görüldüğü bu mahallede yaşam sofa mekanında sürmektedir. Gama analizleri sonucunda da 'sofa' mekanının en entegre mekan çıkması mekanın aktif kullanımını gözler önüne sermektedir.

Haşim İşcan Mahallesi'nde 'sofa' en entegre mekan iken Balbey Mahallesi'nde 'merdiven' çıksa da, Müslüman mahallelerindeki geniş aile yaşamı, 'sofa' mekanının entegrasyon değerinin Gayrimüslim mahallelere oranla yüksek olması gerektiği düşünülmüştür. Analiz sonuçları incelendiğinde Balbey Mahallesi'nde sofa mekanının entegrasyon değerleri RA '0,14-0,30' aralığında çıkarken, Haşim İşcan Mahallesi'nde bu değer '0,03-0,20' aralığında çıkmıştır. Dolayısı ile analiz sonuçları bu bilgiyi desteklemektedir.

Yapılan bu çalışmada eş zamanlı olarak, kapı önlerinden başlayarak kale dışına taşan ve gelişim gösteren iki farklı toplumun meydana getirdiği mahallelerde sosyo-kültürel farklılıkların konut mekanının plan kurgusuna yansdığı görülmektedir.

Sosyo-kültürel bilginin okunması ve yorumlanması açısından mekan sentaksı yönteminin önemli bir role sahip olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, Antalya Balbey ve Haşim İşcan Mahalleleri konutları ile ilgili edinilen bilgilerin restitüsyon ve rekonstrüksiyon kararlarında da kullanılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- AKTÜRE, S. (1975). 17. Yüzyıl Başından 19. Yüzyıl Ortasına Kadarki Dönemde Anadolu Osmanlı Şehrinde Şehirsel Yapının Değişme Süreci. *Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 1(1), 101-128.
- ARMAĞAN, L. (2005). XVI. Yüzyıl'da Antalya. *Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü, Tarih Araştırmaları Dergisi*, 24(38), 93-111.
- AYKUT, A.S. (2004). *İbn Battûta Seyahatnâmesi / Ebû Abdullah Muhammed İbn Battûta Tancî*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- DURŞUN, P., 2002. *Trabzon kentsel dokusunda morfolojik analiz*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- EMECEN, F. (1991). Antalya. *TDV İslam Ansiklopedisi*, 3, 232-233.
- ENVANTER, (2003). Antalya Kültür Envanteri (Merkez-2003), Antalya Valiliği İl Kültür Turizm Müdürlüğü, İl Özel İdaresi Kültür Yayınları, Antalya.
- HILLIER, B. ve HANSON, J. (1984). *Buildings and Their Genotyps*. In *The Social Logic of Space*, Cambridge University Press.
- HILLIER, B., HANSON, J. & GRAHAM, H. (1987). Ideas are in Thing: An Application of the Space Syntax Method to Discovering House Genotype. *Environment and Planning B*, 14(4), 363-385.
- KAHRAMAN, S. A. (2011). *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. Cilt 1, İstanbul: 9. kitap.
- MANUM, B., RUSTEN, E. & BENZE, P. (2005). AGRAPH, Software for Drawing and Calculating Space Syntax Graphs. In *Proceedings of the 5th International Space Syntax Symposium*, (1), 97-101
- ÖZYILMAZ, H. (2007). *Diyarbakır Geleneksel Konut Mimarisinde Morfolojik Analiz: Geleneksel Konutların Güncel Kullanımda Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ŞİMŞEK TOLACI, S. (2015). *Burdur kent yapısının kültürel ve mekansal dinamikleri: Tarihsel süreçte konut yapılarının mekansal değişim ve dönüşümlerinin saptanmasına yönelik tipolojik bir araştırma*. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- SÖNMEZ, C. C. (2008). *Antalya Kenti Kalesi'nin Tarihi*. Antalya: Mimarlar Odası Antalya Şubesi Yayınları 11/5.
- SÜER, A. (2006). *The Analysis of Historical / Cultural Pattern Development and Conservation Plans of Antalya Kaleiçi*. Master Thesis, İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi, Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- ÜNLÜ, A. (1999). The Syntactic Analysis of Turkish Houses Between 17th And 19th Centuries. *Space Syntax Second International Symposium*, Brasilia, 29 March- 2 April, 01-12.
- YAĞCI, Ö. (2009). *Antalya Tarihi Kent Merkezi Gelişim Süreci*. Planlama Dergisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, Antalya
- YILMAZ, L. (1997). *Antalya-bir Ortaçağ Türk kentinin mimarlık mirası ve kent dokusunun 16. yy sonuna kadar gelişimi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.